

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5
<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

Školní program proti šikaně

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

1. Využité zdroje a materiály, dokumenty:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28
- CO DĚLAT, KDYŽ – INTERVENCE PEDAGOGA. Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept, příloha č. 6 „Školní šikanování“
- Bolest šikanování (M. Kolář, 2001)
- Primární prevence rizikového chování ve školství (Miovský et al., 2010)
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, Č. j. MŠMT – 22294/2013–1

2. Podstata programu proti šikanování

Existence programu proti šikanování vymezuje postoj školy vůči problému výskytu šikany na školách. Šikana je patologickým jevem, projevem rizikového chování, a tudíž nelze akceptovat její případné projevy v dětských kolektivech. Program proti šikanování má přispívat k vytváření bezpečného prostoru, respektujícího a vstřícného prostředí ve škole. Zaměřuje se především na prevenci šikany a nabízí postupy pro případ řešení šikanování. Je určen pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy a stejně tak žákům a jejich rodičům. Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli, a to zejména:

- podpora solidarity a tolerance
- podpora vědomí sounáležitosti
- vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- rozvoj spolupráce mezi dětmi a jejich vzájemného respektu
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

3. Vymezení klíčových pojmů

Šikanování

Je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických i psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo se z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví oběti.

Verbální šikana

Jsou slovní útoky v podobě nadávek, pomluvy, ponižování, zesměšňování, vyhrožování.

Kyberšikana

Jsou útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky, sociálních sítí apod.

Fyzická šikana

Jsou fyzické útoky různého typu (od házení papírků a jiných předmětů po bití apod.), záměrné ničení a poškozování věcí oběti, krádeže apod.

Smíšená šikana

Je kombinace verbální a fyzické šikany.

4. Jak rozpoznat šikanu?

Nepřímé a přímé znaky šikanování

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary agresorovi nebo za něj platil.

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či ke spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.

Stádia šikanování podle Michala Koláře

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. „Virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

5. Doporučení pro rodiče

Čeho by si rodiče měli všímat

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“.
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá se svěřit s tím, co jej trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Svě zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

6. Co dělat v případě podezření na šikanu

- Pokud se Vám dítě svěří se svým trápením, důvěřujte mu, podpořte ho a slibte pomoci.
- Pokuste se zjistit co nejvíce informací.
- Informujte školu o podezření na šikanování. Obrátit se můžete na třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo vedení školy.
- Při řešení problému spolupracujte se školou. Budeme respektovat Váš požadavek na zachování důvěrnosti informací.

7. Krizový plán, rámcový třídní program pro řešení šikanování

Kdy je nutné začít vyšetřovat šikanu?

- Rodiče oznámí podezření na šikanování nebo žádají o vyšetření týrání jejich dítěte.

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

- Dojde k „provalení“ šikanování (učitel je svědkem fyzického útoku, oběť má viditelná zranění).
- Oběť nebo její kamarád případ nahlásí učiteli.
- Šikana vyjde najevo při vyhodnocení depistážních dotazníků.
- Při nepřímo varujících signálech, kdy žák vysílá skryté signály o pomoc (žák vchází do třídy učiteli, postává osamoceně, nemá kamaráda, je smutný, ustrašený, má nadměrnou absenci, náhle se mu zhorší prospěch...).
- Násilí a manipulace (žák je přehlížen, odmítán, dostává příkazy a snaží se jim vyhovět).
- Ostatní mu ničí věci a je terčem různých žertíků, třída se mu směje, nadává mu, ostatní do něj strkají, „dobrovolně“ jim dává svačinu.

Při hodnocení projevů vždy posuzujeme, zda jsou přítomny znaky šikanování:

- a) Samoučelnost chování,
- b) agrese a nepoměr sil (oběť se nemůže nebo neumí se bránit),
- c) dlouhodobost, účelové opakování,
- d) záměrnost.

8. Řešení šikany – zúčastněné osoby

Školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem.

Postup pedagoga:

Pokud je pedagog informován o šikaně nebo pojme podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele.

- a) Získání informací.
- b) Odhad závažnosti.
- c) Mapování klimatu ve třídě (např. pomocí sociometrie).
- d) Závěrečná zpráva (Školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog).
- e) Informování pedagogů.
- f) Schůzka s rodiči (mimořádná třídní schůzka).
- g) Výchovná komise.
- h) Práce se třídou.

Postup ředitele školy při šikanování:

- Přijme informaci o šikanování (od pedagoga, rodiče, žáka).
- Rozhodne se, zda škola zvládne řešení šikany vlastními silami nebo zda potřebuje pomoc zvenčí (PPP, SVP, Policie ČR).

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

- V případě prokazatelných jevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na jejím vyšetřování dle jeho pokynů.
- Zajistí informování rodičů o vyšetřování šikany, které řídí.
- V případě potřeby je nutné zajistí zprostředkování odborné péče.
- V případě nutnosti doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.
- V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- Při podezření, že šikanování naplnilo podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

Metody vyšetřování šikanování:

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou)

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany obětí.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Realizace metody usmíření nebo metody vnějšího nátlaku (výchovní pohovor, výchovná komise s agresorem a jeho rodiči).
- Třídnická hodina (vyhlášení a zdůvodnění závěrů šetření – metoda usmíření nebo oznámení potrestání agresorů).
- Rozhovor s rodiči.
- V případě nutnosti – třídní schůzka.
- Práce s celou třídou.

Je nutno zdokumentovat odpovědi na následující otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?
- Kdo je agresor, popřípadě kolik je agresorů, kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník a kdo je obětí i agresorem?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětím?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikanování trvá?

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

- V případě, že je informátorem rodič, nesmíme jeho výpověď zpochybňovat, ale věc neodkladně řešit. Domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte a naznačit příští kroky.
- V případě, že je informátorem sama oběť, je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci a abychom ji ochránili před agresory.

Nalezení vhodných svědků

Vybereme žáky, kteří s obětí kamarádí nebo ji alespoň neodmítají, žáky, kteří jsou nezávislí na agresorech. Individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky. Důležité je, abychom rozhovory organizovali tak, aby o nich druzí nevěděli. Nikdy nekonfrontujeme oběť s agresorem.

Ochrana oběti

Po celou dobu vyšetřování je nutné ochránit oběť. Zvýšit dozor, zorganizovat bezpečné příchody a odchody dítěte, v nutném případě nechat dítě doma.

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Následuje až po shromáždění důkazů. Slouží k zastavení agrese. Upozorníme je, že při jakémkoli náznaku šikanování bude jejich potrestání přísnější, případně bude nahlášeno policii. Naopak, pokud budou mít snahu napravit situaci, může to zmírnit kázeňská opatření.

Výchovná komise - posloupnost vedení jednání (návrh možného postupu)

1. Seznámení rodičů s problémem.
2. Postupné vyjádření pedagogů.
3. Vyjádření žáka.
4. Vyjádření rodičů.
5. Rozhovor komise za zavřenými dveřmi.
6. Seznámení rodičů a žáka se závěry jednání.

Rozhovor s rodiči oběti

Úkolem je informovat rodiče o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.

Práce s celou třídou

O způsobu potrestání agresorů informujeme celou třídu. Je třeba s touto třídou nadále pracovat, rozvíjet kamarádské a bezpečné vztahy. Můžeme se také obrátit na odborníky – Středisko výchovné péče, PPP...

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

9. Vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou – výbuch (skupinového násilí vůči oběti)

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.

Vlastní vyšetřování – rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků, individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky, rozhovory s *agresory, případně jejich konfrontace*.

Léčba – *metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny*.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR. V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

10. Nápravná opatření

Výchovná opatření

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele.
- Snížení známky z chování.
- Převezení do jiné třídy.

V mimořádných případech se užijí další opatření:

- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

11. Kyberšikana

Pojem kyberšikana (někdy se používají i cizí výrazy kyber-mobbing, e-mobbing apod.) představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Kyberšikana se odehrává na Internetu (např. prostřednictvím e-mailů, chatovacích aplikací, na sociálních sítích, na videích umístěných na internetových

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

portálech) nebo prostřednictvím mobilního telefonu (např. SMS zprávami nebo nepříjemnými telefonáty). Pachatel často jedná anonymně, takže oběť netuší, od koho útoky pochází.

Typické rysy

- Je časově neomezená – útočník může oběť obtěžovat 24 hodin denně.
- Publikum široké – kdokoliv.
- Obsah se šíří velmi rychle – prostřednictvím informačních technologií.
- Anonymita pachatelů – je zpravidla obtížné, pokud je pachatel zdatný v práci s PC, mobilem apod., vypátrat jeho identitu.
- Změna pojetí osobnosti agresora x oběti – anonymita informačních technologií.
- Umožňuje útočit i zjevně fyzicky slabším jedincům na zdatné oběti.
- Možná neúmyslnost – zveřejnění fotografií nemusí být vždy míněno jako útok na kohokoliv, nicméně může ve výsledku způsobit nepříjemnosti oběti.
- Učitelé, pedagogičtí pracovníci, vychovatelé atd., by měli vědět, že v současné době žádné prostředí, kde se zdržuje více dětí delší dobu pohromadě, není vůči šikaně imunní.
- V těchto kolektivech je třeba zvýšeně věnovat pozornost různým příznakům skrytého násilí, jak fyzického tak psychického, které by šikanu mohly signalizovat, důsledně se věnovat prevenci, vytvořit kolektiv se zásadou, že silný chrání slabšího, kolektiv, kde vládne duch, práva a spravedlnosti, důvěra k autoritě a vzájemná solidarita.

Principy (proč to pachatelé dělají):

- Uvolnění.
- Uznání.
- Posílení pocitu sounáležitosti.
- Demonstrace síly.
- Strach.

Příčiny a spouštěče:

- Je to „normální“.
- Nuda.
- Kulturní konflikty.
- Spory ve třídě.
- Rozpad přátelství.
- Proměna třídního kolektivu.
- Zveřejnění osobních informací.

Jak na ni – co nepodcenit

- Žáci často netuší, čeho se dopouštějí.
- Důležité včas vysvětlit důsledky jednání.
- Učitelé musejí respektovat a akceptovat fakt, že počítače k dnešní době patří (stejně jako mobily).

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

Indikátory šikany

- Schránky důvěry.
- Zhoršení atmosféry ve třídě / škole.
- Rozpady přátelství.
- Chování během školních akcí.
- Zdravotní potíže, změny chování, ztracení osobních věcí, zlehčování situace.

Co může dělat škola

Pracovat na povědomí. Školní řád musí respektovat i tento fenomén.

- Definovat kompetence v rámci školy.
- Definovat kompetence mimo školu.
- Začlenění tématu do výuky.
- Vzdělávání pedagogů.
- Podpora pozitivního využívání technologií.

Co může dělat pedagog

- Posílit empatii mezi žáky.
- Pracovat na klimatu.
- Vést k úctě k druhým.
- Dávat pozitivní zpětnou vazbu.
- Vytvářet dobré vztahy.

Co dělat?

- Rozhovor s účastníky.
- Zapojení rodičů.
- Diskuze ve škole.
- Zapojení učitelů.
- V případě podezření vyrozumět orgány činné v TŘ.

Oběti je třeba doporučit, aby

- Neodpovídala.
- Ukládala důkazy (screenshoty).
- Mluvila o tom, co se jí děje.

12. Spolupráce školy se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány. Zejména:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 13, Bronzová 2027

Bronzová 2027/35, Stodůlky, 15500 Praha 5

<http://www-zs-bronzova.cz>, reditel@zs-bronzova.cz, tel. 235 514 688

- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou), případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.
- Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).